

PERSBERICHT

September 2013

Verslag aan het Vlaams Parlement

Stelsels in Nederland en Vlaanderen groeien uit elkaar

Kwaliteitsbewaking hoger onderwijs in de praktijk nog niet optimaal

De vernieuwingen in het stelsel voor kwaliteitsbewaking in het hoger onderwijs die in Nederland en Vlaanderen zijn ingevoerd, bieden de kans de aandacht meer te richten op de inhoudelijke aspecten van de onderwijskwaliteit en op het eindniveau van studenten. De visitatierapporten, waarin een opleiding beoordeeld wordt, zijn echter nog niet altijd naar behoren qua navolgbaarheid en onderbouwing van oordelen. Daarmee bestaat het risico dat slecht scorende aspecten van een opleiding onzichtbaar blijven. De accreditatie-organisatie NVAO kan wel gemakkelijker aanvullende informatie bekomen om kritischer te kunnen oordelen. De verschillen in kwaliteitsbewaking tussen Vlaanderen en Nederland worden echter groter. Dat stellen de Nederlandse Algemene Rekenkamer en het Belgische Rekenhof vast in het gezamenlijke onderzoeksrapport *Kwaliteitsbewaking in het hoger onderwijs in Nederland en Vlaanderen*, gepubliceerd op 12 september 2013. Dit is een vervolg op soortgelijk gezamenlijk onderzoek uit 2008.

Aanpassingen in de kwaliteitsbewaking in Nederland en Vlaanderen

Accreditatie is de laatste stap in het stelsel van kwaliteitsbewaking. De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO), een binationaal, onafhankelijk orgaan, accrediteert alle bachelor- en masteropleidingen van Nederland en Vlaanderen op basis van een rapport van een externe visitatie. Onderwijsinstellingen zijn primair zelf verantwoordelijk voor de kwaliteit van hun onderwijs. In Nederland is sinds 2011 een aangepast stelsel van kwaliteitsbewaking van toepassing. In Vlaanderen zal de tweede accreditatieronde (2013-2021) ook volgens een aangepast stelsel van kwaliteitsbewaking verlopen.

De externe kwaliteitsbewaking kan nu zowel in Nederland als Vlaanderen meer aandacht schenken aan de inhoudelijke aspecten van de onderwijskwaliteit, omdat de NVAO zich voor accreditatie tot drie essentiële kwaliteitswaarborgen kan beperken. Dat werd mogelijk door te voorzien in een aparte instellingsstoets (Nederland) of instellingsreview (Vlaanderen). Als in Nederland de instelling beschikt over een positief oordeel voor die toets, volgt een beperkte in plaats van een uitgebreide opleidingsbeoordeling. In Vlaanderen starten de instellingsreviews pas in 2015-2017, terwijl de accreditatie intussen al wel voor alle opleidingen wordt beperkt.

Nog onduidelijkheid bij weging visitatiecommissies

In Vlaanderen start de tweede accreditieronde nog maar, zodat de praktijk nog niet kon worden geëvalueerd. Toch konden de rekenkamers al vaststellen dat het nog steeds lastig is de exacte weging van de bevindingen uit de visitatierapportages af te leiden. Verder benut de NVAO de nieuwe mogelijkheden om aanvullend informatie op te vragen of tussentijds onderzoek te doen, maar kan zij dit nog meer. In Vlaanderen is overigens niet in de mogelijkheid voorzien tussentijds onderzoek te doen. In Nederland is de mogelijkheid van een herstelperiode nieuw en wordt ze vaker toegepast dan de hardere sancties die voorheen bestonden.

Er zijn nog geen aanwijzingen dat in Nederland de administratieve lasten zijn verminderd en ze kunnen in Vlaanderen voor de tweede accreditieronde nog niet worden gewogen. Zowel voor Nederland als Vlaanderen blijft de doorlooptijd van de accreditatie nog lang.

Verschillen tussen Nederland en Vlaanderen

Doordat de bewindspersonen zich bij de uitwerking van het nieuwe stelsel meer op de specifieke problemen en doelstellingen van het eigen land hebben gericht, zijn het Vlaamse en Nederlandse stelsel van kwaliteitsbewaking verder uit elkaar gegroeid. Een gemeenschappelijke basis is nochtans van belang in het licht van de wederzijdse erkenning van diploma's.

Voor de derde accreditieronde die in 2021 start, wordt in Vlaanderen in de mogelijkheid voorzien van een opleidingsaccreditatie op basis van een opleidingsdossier dat de onderwijsinstelling zelf samenstelt, dus zonder visitatie. Volgens het Rekenhof dreigt hiermee de externe kwaliteitsbewaking te verzwakken en brengt het de vergelijkende beoordeling in het gedrang.

Reactie van de minister

Behalve dat de minister het vervolgonderzoek voor Vlaanderen te vroeg vindt, hoopt hij dat de vrees van het Rekenhof voor een verminderde detaillering en verflakking van de oordelen, niet terecht zal blijken te zijn. Het gebrek aan harmonisatie van de stelsels tussen Nederland en Vlaanderen relativeert hij en hij wijst erop dat de wederzijdse erkenning van diploma's geen gelijk systeem van externe kwaliteitsbewaking vergt.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beheerders en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het verslag *Kwaliteitsbewaking in het hoger onderwijs in Nederland en Vlaanderen* is bezorgd aan het Vlaams Parlement. Het verslag en dit persbericht staan op de website van het Rekenhof (www.rekenhof.be).